

Iniciativa mestni zbor
Od železnici 16, MB
T: 030 454 465
E: info@imz-maribor.org

#62

mar. 18

četrtinka

Četrtnika je glasilo samoorganiziranih četrtnih in krajevnih skupnosti Maribora

MORDA BI MARIBOR POSTAL ...

Friderik na sprehodu, ki nam pove marsikaj o (ne)urejenosti Maribora

YY Bruno F. Fras

Friderik stoji pred staro trto na Lentu, menda najstarejšo na svetu, ki se je v tem zimskem času potuhnila in čaka na pomladne dni, ko bo znova pognala šparone, lističe, žametno grozdje ... Friderik, ki je že tri četrtna stoletja (od rojstva) v tem lepem mestu, občuduje naravo in spokojno zimsko dejavnost ob Dravi, reki, ki se na tem mestu le počasi premika proti jugu. Hm, nemirni stavec in mogočna reka. Vsak od njiju govori svojo govorico, a se nekako razumeta.

Reka se verjetno sprašuje: *Zakaj si me, človek, zajezil, zakaj si mi odvzel moj hitri, svobodni tok; zakaj si me onesnažil s številnimi odpadki in smetmi ...?* Friderik na to ne zna razumno odgovoriti. Je preveč zaple-

teno. Odgovori lahko le zgodovina. Morda bi lahko kaj več povedali nekdanji flosarji. Ta predel ob reki se je nekoč imenoval tudi Floslend. Morda bi lahko kaj povedali tudi prebivalci in uporabniki znamenitih obrambnih objektov v srednjeveškem mestu Marpurgu (ali Marchburchu), Vodnega, Sodnega, Židovskega stolpa ali nekoliko višje ležečega Čeligičevega stolpa; ali pa gradu v mestu ali pa tistega na Piramidi, ki ga ni več. V tistih časih se gotovo niso odločali tako medlo ali zaletavo kot danes. Kakšen podvig je bil to, razmišlja, ko se je njegov dober znanec gradbenik Jože Požauko pred desetletji lotil dvigovanja Vodnega stolpa, preden so v Melju Dravo zajezili in se je njena površina ob-

čutno dvignila. Če tega ne bi storili, bi bil danes srednjeveški stolp pod vodo.

Friderik se poslovil od Lenta, ki je kar lepo urejen, le ta promet in številni avtomobili – ah! In se obrne proti severu. Glavni trg z znamenito Veliko kavarno, kužnim znamenjem, zatem Koroška cesta, ki jo kanijo znova preurediti – naj bo brez prometa motornih vozil, pravijo. Prav, a kam se bo potem stekal ta silni promet? Vrli občinski "strokovnjaki" pravijo, da ne bo nič hudega, da ne bo težav ... Poznamo to, spet bodo težave reševali brezglavo in ad hoc. In spet bo treba globoko seči v proračunsko malho. Zakaj ne uredijo motečega nočnega življenja na Koroški cesti? Prebivalci se pritožujejo že lep čas, odgovorni pa nič.

Podobno velja za glavno tržnico s ponesrečenimi "dežniki". Le vpijte, vi tam v puščavi – in čakajte ... Friderik se za trenutek ustavi v živahni Poštni ulici. Koliko kafičev – je res treba, da so vsi na tem majhnem prostoru, se vpraša. In le na pol urejen Rotovski trg z znamenito Mariborsko knjižnico, ki jo kar naprej navidezno selijo in prostorsko preurejajo, a nič ne uredijo. Tudi tu se vidi, da ima skrb za kulturo v glavah nekaterih pomembnejšev zelo majhen pomen. Le koliko teh odgovornih mož hodi v knjižnico in na koncerte klasične glasbe, na primer, razmišlja Friderik. Svetla izjema je podžupan Lukežič, s katerim se srečujeta na koncertih in drugih kulturnih prireditvah, in je, mimogrede, tudi dober amaterski slikar. Morda je še kdo kje, bolj skrit.

Slomškov trg z znamenito stolnico, nadškofijo, gledališčem, mariborsko univerzo z bogato univerzitetno knjižnico in s sedežem Pošte Slovenije. In seveda s spomenikom velikega Slovenca, škofa Antona Martina Slomška. Stavbe so veličastne, košček parka na trgu je kar urejen. Toda promet! Ni bilo že pred leti načrtovano, da se bo morala ta silna pločevina umakniti na drugo lokacijo? Bomo še nekoliko počakali – tako menda razmišljajo odgovorni v občinskem poslopu.

Friderik se sprehodi po bližnjih ulicah. Koliko zane-marjenih pročelij starejših stavb, neurejenih pločnikov, cestišč ... Sama jama, flika na fliki, smo rekli včasih, a še sedaj to velja. Že kar malce nejevoljen se približuje mestnemu parku, včasih enemu naj-

- lepših v osrednji Evropi. Kaj vse bo še videl? Ustavi
- se na Maistrovem trgu in pri spomeniku velikega
- Mariborčana, osvoboditelja, generala Rudolfa Ma-
- istra. Oh, dragi general, kako bi te spet potrebovali
- danes!
- Friderik zavije še nekoliko proti zahodu, si ogleduje
- pročelja znamenitih vil v okolici parka iz poznega
- 19. in 20. stoletja. Koliko ljudi sploh ve, da sta av-
- torja teh lepih stavb pomembna arhitekta Fritz Fri-
- edrieger in Max Czeike (slednji je bil po rodu Čeh)?
- Kot družabnika sta v navedenem obdobju zasno-
- vala glavnino meščanskih stavb in pomembno
- zaznamovala podobo Maribora vse do začetka
- druge svetovne vojne. Žal ju mariborska zgodovi-
- na – tako kot številne druge umetnike iz Maribora
- neslovenskih korenin, na primer svetovno znane
- sopranistke Elfie Mayerhofer (1917–1992, umrla je
- v Avstriji) – ne ohranja v družbenem spominu.
- Mariborski park. Tu so drevesa, stara tudi več kot
- 140 let. Iz njega seže radoveden pogled na bližnji
- razgledni Mestni vrh, naprej proti Kalvariji ali na
- drugo stran proti Piramidi. Počasi park tu in tam
- tudi kaj izboljšajo, a velikokrat z napačnimi prijemi.
- To velja predvsem za cvetlične nasade in vzdrž-
- vanje drevesnega bogastva, kot opozarja tudi stro-
- kovnjak krajinar Niko Stare. Premalo se zavedamo,
- razmišlja Friderik, da je treba nevarne in škodljive
- rastline, kot so invazivne in zelo agresivne tujero-
- dne rastlinske vrste (veliki pajesen, orjaški dežen,
- japonski dresnik ...), ki so se razrasle med doma-
- čo floro po gozdvih pod Piramido in drugod,
- tudi pravočasno odstraniti. Podobno velja za belo
- omelo (katere cvetovi, manjši beli grmički, so po
- drugi strani tudi zdravilni).
- Zelenim površinam, hortikulturni ureditvi parkov-
- nih površin, bi bilo treba posvetiti večjo pozornost,
- tudi cvetju v koritih, si misli Friderik. Posaditi bi bilo
- treba ustrezne rastline in cvetje, kot takrat, ko je to
- še urejalo podjetje Florina.
- Trije ribniki. Dva sta kolikor toliko urejena, tudi če-
- trti, za katerega skrbijo ribiči. Tretji – tisti manjši v
- gozdu, pa je že dalj časa v obupnem stanju. Zane-
- marjen je. Prava črna packa na tem območju. To ni
- več ribnik, to je navadna mlaka, ugotavlja Friderik.
- Župan in njegovi sodelavci, ki bi naj skrbeli tudi

za to turistično zanimivo območje, se tu očitno nikoli ne sprehodijo in dvigujejo roke. Tu nimamo lastninske pravice, pravijo ...

Štiristo metrov uničene električne napeljava za občestno razsvetlavo ob zahodni strani prvega in drugega ribnika čaka na popravilo že tri leta! Pravijo, da ni denarja in obljublajo, da bo naslednje leto. Katero? Popotnik gre naprej. Ne odstranijo dreves, ki se nevarno nagibajo nad cesto V Ribniško selo. In izgovori? Lastniki zemljišča na pobočju nad cestiščem morajo dati soglasje. Kateri lastniki? Kdo pa je dal soglasje za obsežno podiranje tudi še zdravih dreves (bukovina), ki ga prav sedaj tako vneto opravljajo nekoliko višje v istem gozdu. Fricerik vsega tega ne more razumeti in še marsikdo ne.

- Pogled s Piramide. Lep je ta naš Maribor, a žal s številnimi urbanistično-arhitektonskimi napakami in pomanjkljivostmi, ugotavlja naš popotnik. Spodaj je Tomšičev drevored s kostanji častitljive starosti.
- Ob njem poteka zelo stara kanalizacija, potrebna nujne obnove in razširitve. V njej je marsikaj, pravijo tisti, ki problem bolj poznajo. Korenine dreves in odpadki betonskih cevi ovirajo pretok odpadnih voda, pretok, ki je zaradi povečanega števila prebivalstva vse večji.
- Vseeno je lep ta naš Maribor. Če bi bil bolje urejen, bi morda lahko postal drugo najlepše mesto na svetu; če je njegovo belo mesto najlepše na svetu, kot pravi njegov župan Zoran. Morda bi Maribor postal ...

POROČILO O DELU V SAMOORGANIZIRANIH ČETRTHNIH IN KRAJEVNIH SKUPNOSTIH

SKS PEKRE, 7. 3.

Od časa spremembe trase avtobusa, za katero so udeleženi na zboru SKS Pekre še vedno prepričani, da ni izhajala iz želje prebivalcev, kot je pobudnica to predstavila na seji mestnega sveta, je upor krajanov očitno spodbudil le spremembo voznega reda. Od lanske jeseni že tretjič, pravijo. Več krajanov je na podlagi osebne izkušnje razočaranih nad komunikacijo pristojnega urada. Nazadnje so bili zaradi domnevno ponesrečene komunikacije UKPP krajan ob priložnost, da se na sestanku srečajo vsi deležniki in se seznanijo še z izsledki študije, pripravljene na Fakulteti za gradbeništvo, iz katere izhajajo tudi razlogi za spremembo trase avtobusne linije št. 18. Nesporezum želijo na uradu popraviti.

Sprememba je odprla še dodatne probleme s hrupom in izpuhi ob izravnalnih avtobusnih postajah, kjer avtobusi s prižganimi motorji na postaji čakajo tudi do 15 minut.

Kakšna rešitev predlagajo udeleženi? Pred dvema mesecema so na zboru že podali kompromisno rešitev, pod katero se je podpisal tudi zbor SČS

- Radvanje, a sedaj velike pripravljenosti na kompromise ni več. Mukoma so sprejeli sklep, da zateva po vnovični vzpostavitvi stare trase osemnajstice ni čisto edina možnost – da so krajan kljub vsemu pripravljeni preučiti tudi smiselne in premišljene predloge za alternativno rešitev, če jim jih bodo pristojnih tudi posredovali.
- Koliko se v našem mestu upoštevajo odločbe inšpekcijskih služb, pa bo zbor SKS Pekre povprašal na Inšpekcijo RS za okolje in prostor. Ta je že predlani izdala odločbo, da se v kareju Bezjakova, Ipavčeva, Ul. Jelenčevih in Lackova, kjer je pred desetletjem nastal nasip za pozidavo z bivanjsko infrastrukturo, odstrani več kot 1000 kubikov zemljine, ki je bila tja prekomerno navožena. Odločba do danes ni uresničena. Je pa bil za to področje (in širše) spremljen ureditveni načrt, ki zdaj investitorjem sicer nalaga dodatne naloge, preden lahko ti pridobijo gradbeno dovoljenje. A na vprašanje, ali kar koli od sprejetega dejansko zateva tudi uresničitev že pred tem izdane odločbe inšpektorja, udeleženi ne najdejo odgovora. Tudi ne na vprašanje, ali bodo dodatne zahteve za

investitorje, zapisane v spremembi prostorskega načrta, res upoštevane pri nadaljnji izdaji gradbenih dovoljenj.

SČS STUDENCI, 8. 3.

Kot na mnogi mariborskih ulicah, tudi na Korbunovi ulici na Studencih ključen problem predstavljajo tisti, ki svoja vozila namesto na svojih parcelah ali prostorih, rezerviranih za parkiranje, parkirajo kar na ulicah. In to na delu, ki je označen kot hodnik za pešce. Tako ovirajo varno pešhojo, hkrati pa v ulici, po kateri sedaj vodita dve avtobusni liniji, v nevarnost spravljajo tudi voznike in kolesarje, vključene v promet. Vse skupaj je še veliko huje, kadar zapade sneg in se po ulici prevaža še plug. Ta zaradi parkiranih avtomobilov na hodniku za pešce snega od tam ne more odstraniti in nima druge izbire, kakor sneg potiskati na drugo stran ulice. S tem je onemogočen izhod stanovalcev iz svojih hiš, posledice pa nosijo tudi ograje, ki se pod težo snega ukrivljajo. Tako so se na tokratnem zboru SČS Studenci odločili napisati poziv Medobčinskemu inšpektoratu in redarski službi, da naj bolj redno in dolgoročno opravljajo nadzor na Korbunovi ulici in na tak način pričnejo pomagati vzpostavljati kulturo sobivanja – ko bo posameznik, preden bo v skupnosti kaj storil, pomislil, kako njegova dejanja vplivajo na ostale.

SČS RADVANJE, 13. 3.

Glavna tema tokratnega zbora v Radvanju je bila kakovost zraka v obdobju kurilne sezone 2017/2018 pod Pohorjem in na drugih točkah ožjega in širšega okolja. V goste je prišel predstavnik Nacionalnega inštituta za javno zdravje, Uroš Lešnik, ki je predstavil nekaj spodbudnih podatkov o kakovosti zraka v Radvanju. Ta se je namreč v zadnjem kurilnem obdobju izboljšal. Skupna ugotovitev je bila, da so poleg ugodnih vremenskih razmer k izboljšanju čistoče zraka pripomogle tudi dejavnosti zbora SČS Radvanje in dogovor s Plinarno Maribor (za 50-odstotno subvencioniranje priključitve na plinsko omrežje, namestitvev plinskih peči in izjemno ugodno kreditiranje) ter ozaveščanje sokrajanov s pomočjo

Merilna naprava za kakovost zraka v Radvanju

učencev OŠ Ludvika Pliberška, ki so razdelili 500 zloženek z navodili o pravilnem načinu kurjenja v individualnih kuriščih.

Pozitivno sliko pa kvarijo očitno še ne dovolj naslovljene slabe navade nekaterih sokrajanov, ki individualna kurišča uporabljajo še za sežig pridelanih smeti. Zato se je zbor seznanil tudi s tem, kakšne so spodbude, s katerimi lahko ljudje prepričajo tiste sokrajane, ki niso pripravljeni storiti prav nič za lastno zdravje in zdravje vseh. V primeru kurjenja smeti se lahko kršitelja prijavi na elektronski naslov info.okolje@maribor.si, kjer se opiše težave, ki jih opaženo kurjenje smeti povzroča in doda slikovno gradivo. Kršitev je moč prijaviti anonimno, a je to treba posebej izpostaviti. Veljaven pravilnik je Uredba o pregledih, čiščenju in meritvah na malih kurilnih napravah, objavljena 21. 12. 2017 (UL RS 77/17). Pridružite se v dejavnostih za zdrav in čist zrak!

SČS MAGDALENA, 13. 3.

Minuli zbor SČS Magdalena je bil zelo proaktiven. Sprejetih je bilo precej sklepov, napisana dva dopisa, osmišljeni sta bili dve akciji. Udeleženske_ci opozarjajo na katastrofalno parkirno kulturo na Žitni ulici in Ulici Pariške komune. Avtomobili se tam parkirajo in ustavljajo na pločnikih in kolesarskih stezah ter travnatih površinah, kljub obilici prostih parkirnih mest, ki v večernih urah niti niso plačljiva.

V javnosti je že dolgo časa govora o projektih revii

talizacije bivših zaporov za Europarkom, a vidnih rezultatov še ni. Prav zaradi ponavljanja vsebinsko praznih dogodkov so udeležene_i pripravile_i vprašanje za projektno pisarno. Dogovorile_i so se tudi, da naslednjo nedeljo preživijo skupaj in po četrti odstranijo sovražne nalepke in napiše, ki se pojavljajo po mestu in širijo nestrpnost. Pridružite se jim! Zbirna točka v nedeljo, 23. 3., bo ob 11.00 pred MISC INFOPEKA, KC Pekarna (Ob železnici 16).

Predstavljena pa je bila tudi akcija Dan za spremembe, katere dejavnosti se bodo odvijale tudi v Magdaleni. Z urbanimi intervencijami se bo opozorilo na obupno stanje sprehajalnih poti v Magdalenskem parku.

SČS POBREŽJE, 14. 3.

Na zboru SČS Pobrežje so se pogovarjali o prometni ureditvi nekaterih ulic na Pobrežju. Najprej je udeleženec poročal o razvoju dogajanja na Ulici bratov Greifov, kjer prebivalce pesti pomanjkanje parkirnih prostorov. Udeleženca zbora, ki si prizadevata poiskati rešitev za nastalo prostorsko stisko, sta tokrat kontaktirala tudi DARS, saj je ta lastnik ene od ploščadi, na kateri stanovalci sedaj parkirajo. Z DARS so sporočili, da nimajo denarja za preureditev ploščadi v parkirišče in dodali, da se preurejanja ne morejo lotiti niti stanovalci sami, čeprav bi si tega želeli. Izkazalo se je še, da bi bila preureditev režima vožnje v enosmernega tukaj neučinkovita, saj predvidena hkratna preobrazba dela ulice v parkirna mesta ob robu cestišča ne bi prinesla dovoljšnega števila dodatnih parkirišč. Udeleženci so se odločili, da bo ena od tem prihodnjega zbora vnovič problematika parkiranja na Ulici bratov Greifov, zato bodo o zboru osebno obveščeni vsi stanovalci.

Zboristi so se pogovarjali tudi o Cesti XIV. divizije, ki je za kolesarje zelo nevarna. Na ulici ni kolesarske steze, prav tako ta ni zarisana na pločniku, ki pa je vsaj na eni strani dovolj širok. Udeleženci se bodo pozanimali, če lahko občina sploh kar koli stori glede te ceste, saj je regionalna. Želijo si, da bi postala bolj varna za kolesarje.

Na koncu se je pogovor dotaknil še Puchove ces-

- te. Od supermarketov pa vse do pokopališča in vzdolž ceste niti ene klopi, na katero bi se lahko starejši pešci usedli in si spočili. Prav tako ni niti enega prehoda, kjer bi lahko prečkali ta s Puchovo presekan prostor. Zboristi se bodo dejavno lotili dela na tem, da se vzdolž ceste postavi nekaj klopi.

SČS TABOR, 14. 3.

- Tokratni zbor na Taboru je potrdil številne ugotovitve samoorganiziranih skupin in skupnosti doma in po svetu. Ljudje, ki niso navajeni sodelovanja in delovanja v skupnosti, so namreč pogosto nespoštljivi do tistih, ki se v tej smeri trudijo. Tako se je v ponovni razpravi o obnovi Koseskega ulice razvila precejšnja mera nestrpnosti in govorjenja drug_a mimo druge_ga s strani novejših udeleženk_cev, kar je udeleženske_ce, ki na zboru delujejo že dlje časa, negativno presenetilo. Na koncu so kljub vsemu prišle_i do skupne ugotovitve – prizadevanja za celostno obnovo celotne Koseskega ulice se bodo nadaljevala.
- Na dnevnem redu je bil tudi posvetovalni proračun, ki ga MOM vztrajno imenuje participatorni proračun, čeprav pri tem ne upošteva niti temeljnih nujnosti za njegovo kakovostno in pravilno izvajanje. Udeleženca je zanimalo, ali so iz Občine ali pa Mestne četrti že sporočili nabor projektov in objavili seznam ter kakšni so nadaljnji koraki, ki so jih predvideli. Ker na spletni strani MOM sezna projektov še ni, kljub temu, da bi morali biti predlogi že davno objavljeni, se predvideva, da tehnične službe z vrednotenjem prispelih predlogov še niso pričele.

SČS CENTER IN IVAN CANKAR, 15. 3.

- Odprti prostori, v katerih potekajo zbori samoorganiziranih skupnosti, niso zmeraj prostor le za razpravo o perečih problemih, ki jih zaznavamo v svojem bivanjskem okolju in v svetu. Ko je treba, so tudi prostori za spoznavanje in druženje. Tokratni zbor samoorganiziranih četrtnih skupnosti Center in Ivan Cankar je potekal v prostoru, ki se je prelevil v dvorano otroškega parlamenta in čakal na konstruktivno razpravo naših šolarjev. Ker

se je ta zgodila šele dan po zboru, lahko le ugotovimo, koliko bolj konstruktivna je bila kot tista, ki jo lahko opazujemo v čisto pravem državnem zboru. No, tudi na tokratnem zboru v centru konstruktivne razprave o problemih ni bilo, a to zato, ker udeleženi na dnevni red tokrat niso uvrstili nobenega. Ko je udeleženka seznanila prisotne o tem, da priprave na razstavo ob petletnici zborov SČKS in IMZ potekajo kot pričakovano, je sledil prost pogovor o vrsti tem – od stavke delavcev vzgoje in izobraževanja ter o položaju učiteljev v današnji družbi in o šolskem sistemu. Zanimivo, šolski sistem je bila tudi tema, ki so se je lotili naslednji dan v šolskem parlamentu.

SČS KOROŠKA VRATA, 15. 3.

Udeleženci tokratnega zbora SČS Koroška vrata so večji del časa namenili odgovorom na dopise, ki so jih prejeli z MČ in z MOM. Udeleženci nasprotujejo temu, da bi Medvedovo zgolj na novo preplastili, saj so prepričani, da je ulica v

- tako katastrofalnem stanju, da potrebuje celovito
- prenovu. Velika težava je predvsem pomanjka-
- nje pločnikov oz. vsaj hodnikov za pešce. Ude-
- leženci menijo, da je nedopustno, da so ulice v
- središču mesta še vedno brez pločnikov. Zboristi
- bodo pozvali občino, da pripravi investicijsko do-
- kumentacijo, ki je podlaga za projekte celovitih
- prenov ulic.
- Udeleženci so se seznanili še z odgovorom MČ,
- ki jim je odgovorila, da so obvestila o sejah sveta
- MČ po predpisih objavljena na spletnih straneh
- MOM, če pa bi zboristi želeli še kaj več, naj zahte-
- vajo uradno spremembo predpisov. Udeležence
- žalosti, da MČ ni pripravljena storiti koraka več
- od zakonsko predpisanega minimuma in bi na
- lastno pobudo objavljala datume sej sveta MČ na
- oglasni deski pred stavbo MČ za tiste krajane, ki
- jim je informacijska tehnologija tuja.
- Zbor SČS Koroška vrata je prav tako dobil delega-
- ta za Mestno delovno skupino za promet.

ČETRNI IN KRAJEVNI ZBORI

Vključi se v Inicijativo Mestni Zbor in prispevaj svoj delež izboljšanju mesta! Pridružiš se nam lahko vsak ponedeljek ob 18. uri, v pritličju Tkalka (Tkalski prehod 4). E-pošta: info@imz-maribor.org.

VABLJENI_E NA ZBORE

SČS Radvanje	torek, 27. 3., 18.00	MČ Radvanje, Lackova 43
SČS Magdalena	torek, 27. 3., 18.00	MISC INFOPEKA, Ob železnici 8
SČS Pobrežje	sreda, 28. 3., 18.00	MČ Pobrežje, Kosovelova 11
SČS Tabor	sreda, 28. 3., 18.00	MČ Tabor, Metelkova 63
SKS Kamnica	sreda, 28. 3., 18.00	KS Kamnica, Vrbanska 97
SČS Center in Ivan Cankar	četrtek, 29. 3., 18.00	Zveza prijateljev mladine, Razlagova 16
SKS Pekre	sreda, 4. 4., 18.00	Dom kulture Pekre, Bezjakova 4
SČS Studenci	četrtek, 5. 4., 18.00	MČ Studenci, Erjavčeva 43
SČS Nova vas	četrtek, 5. 4., 18.00	MČ Nova vas, Radvanjska 65
SČS Koroška vrata	četrtek, 19. 4., 18.00	MČ Koroška vrata, Vrbanska 10

Zbori v tem tednu: četrtek, 22. 3.: zbor SČS Nova vas in zbor SČS Studenci

KAJ PA KLASIZEM?

Z namenom povezovati se s sorodnimi iniciativami, jim dajati prostor za artikulacijo svojih idej, v Četrtniki poročamo tudi o raznolikih bojih, ki se bojujejo doma in po svetu. Tokrat se pogovarjamo z Markom Evansom iz Velike Britanije, ustanoviteljem projekta *What about classism?* (Kaj pa klasizem*?), skozi katerega s pomočjo participatorne ekonomije poskuša izzivati in odpraviti to obliko diskriminacije.

✿ pogovarja se Urška Breznik

Ali lahko našim bralkam_cem pojasnite, kakšen projekt je *What about Classism?*

What About Classism? sta navdihnili dve stvari. Prva je razredna analiza, ki je podlaga za model participatorne ekonomije (angl. *parecon*) – razvila sta ga Michael Albert in Robin Hahnel. Projekt izpostavlja značilnosti obstoječega politično-ekonomskega sistema in argumentirano dokazuje, da ta privilegira interese elite. To imenujem prirejena ekonomija.

Druga stvar je kritična analiza obstoječe protidiskriminatorne zakonodaje Velike Britanije. Zakon o enakopravnosti (*Equality Act*) je bil sprejet leta 2010. Znotraj Zakona je opredeljenih devet oblik diskriminacije – t. i. "področij varovanja": starost, biti ali postajati transspolna oseba, biti poročen_a ali v civilni zvezi, biti noseča ali na porodniškem dopustu, invalidnost, rasa, vključujoč barvo kože, narodnost, etnični ali narodni izvor, versko prepričanje ali ateizem, spol, spolna usmerjenost.

Zveni kot precej progresiven seznam. Presenetilo pa me je to, česar na seznamu ni. Rasizem in seksi-

- zem – dve zelo prisotni obliki diskriminacije – sta jasno vključeni v Zakon, medtem ko je klasizem, enako prisotna oblika družbene diskriminacije, v Zakonu popolnoma prezrt.
- Tako je bila osnovna ideja projekta *What About Classism?* med seboj povezati ti dve zadevi in ju uporabiti kot osnovo in navdih za gibanje, ki bo izvajalo politični pritisk na tem področju.

Kaj so razlogi, da je klasizem v veliki meri prizrta oblika družbene diskriminacije, ne samo v Veliki Britaniji, temveč nasploh?

- Zaradi dosežkov civilne družbe skozi zgodovino, od čartizma (gibanje delavskega razreda za politične in družbene reforme v Veliki Britaniji med letoma 1838 in 1857), sufražetk in ameriškega gibanja za državljanske pravice v 50. in 60. letih 20. stoletja, je bil establišment prisiljen sklepati kompromise – to so svoboščine, ki jih uživamo in jih dandanes pogosto jemljemo za samoumevne.
- Ker pa živimo v "skozi propagando zmanipulirani demokraciji", kot radi poimenujemo današnje

*Klasizem (angl. *classism*) – razredno zatiranje, predsodki do ljudi, ki pripadajo določenemu družbenemu razredu).

stanje, se ti kompromisi (oz. svoboščine) danes uporabljajo za manipuliranje javnosti. Če pobliže pogledamo področja varovanja iz Zakona o enakopravnosti, vidimo, da je establišment v zakonodajni okvir vključil veliko zmag, ki so jih dosegla gibanja od spodaj navzgor, kar daje vtis, da je vlada izredno progresivna. Ker pa za establišment razumevanje enakopravnosti izključuje klasizem, osnovne strukture družbe ostajajo bolj ali manj enake. Tako lahko vlada zveni progresivno, v osnovi pa se nič ne spremeni. Gre za zelo orvelovsko situacijo. Za neverjetno mero cinizma. Enakopravnost je eden osnovnih konceptov v politični filozofiji. Elite hočejo določati, kako je ta enakopravnost definirana, zato da zaščitijo svoje interese. Želijo, da bi legalna definicija enakopravnosti vsebovala obsežno neenakopravnost. Kot sedaj. Cinizem establišmenta poraja splošni družbeni cinizem, posledice pa so uničujoče.

Kakšni so vplivi klasizma v družbi?

Kot oblika družbene diskriminacije klasizem vodi v socialno izključenost in neenakopravnost. Obstaja ogromno raziskav o negativnih učinkih, ki jih imata socialna izključenost in neenakopravnost na življenje posameznikov: od stopnje kriminala, do psihičnega in fizičnega zdravja. Torej očitno zelo resne zadeve. Vendar menim, da je najpomembnejše to, kakšen negativen vpliv imata družbena izključenost in neenakopravnost na demokracijo. To gre na roko elitam, ki se demokracije bojijo zaradi inherentne grožnje, ki jo ta predstavlja pozicijam moči in privilegiju. Demokraciji se ne sme dovoliti, da bi delovala v polni meri in to dosežemo z ohranjanjem gromozanske neenakosti in občutkov nemoči.

Ali lahko klasizem odpravimo znotraj nacionalnih zakonodaj? Ali sploh znotraj zakonodaje?

Ne, mislim, da ne. Za odpravo klasizma bi se morale spremeniti nekatere temeljne značilnosti ekonomije. Protidiskriminatorne zakonodaje kot je npr. Zakon o enakopravnosti se lahko uporabljajo

- kot orodja kampanj, okoli katerih se ljudje organizirajo in izpostavljajo hinavščino establišmenta.
- Ko je bil Zakon o enakopravnosti leta 2010 sprejet, je bila v Veliki Britaniji neznanska ekonomska neenakopravnost. Osem let kasneje je ta bolj ali manj enaka. Zakaj? Zato ker klasizma ne nagovarjamo znotraj področij varovanja. Mislim, da je klasizem izključen zgolj zaradi ideoloških razlogov. In to moramo izzvati.

Kako lahko participatorna ekonomija pomaga pri razumevanju klasizma in boju proti njemu?

- Tradicionalni odgovor na izkoriščanje in zatiranje, ki sta značilnosti kapitalizma, je bil socializem. A menim, da socializem tega problema ne nagovarja dovolj dobro, ker ima premalo razdelano razredno analizo. Socializem po navadi identificira zgolj dva razreda: kapitaliste_ke in delavke_ce. Enako analizo je uporabljalo gibanje Occupy (99 % proti 1 %). Upoštevač ta vidik bi, če bi se znebile_i kapitalistov_k (zasebno lastnino prenesli v družbeno lastnino), imele_i brezrazrednost. Menim, da to ne drži.
- Model participatorne ekonomije pa identificira tri razrede. Ob kapitalističnem in delavskem je tu še vmesni razred oz. kot ga imenujeta Albert in Hahnel – "koordinatorski razred", katerega predstavniki_ce delujejo kot profesionalne_i menedžerji_ke. Če bi kapitalistični razred uspešno odpravile_i, bi prevzel vodenje ekonomije koordinatorski razred.
- Mislim, da se je to zgodilo v Rusiji leta 1917, tudi v nekaterih t. i. socialističnih državah 20. stoletja.
- Nauk je torej ta, da morajo tiste_i, ki želijo odpraviti klasizma, ob tem, da morajo odpraviti vir ekonomske moči za kapitaliste (zasebno lastništvo), opozarjati tudi na izvor ekonomske moči koordinatorskega razreda (korporativna delitev dela). To je razlog, zakaj je ena izmed osnovnih značilnosti participatorne ekonomije tudi preoblikovanje delovnih mest za namene enakopravnega opolnomočenja. Te ideje bodo seveda povsem brez učinka, če se ljudje ne bodo združili in organizirali.
- What About Classism? je ena izmed možnih poti naprej. Ampak odprte so tudi številne druge.